

Synnytetty vai valittu luottamus?

Daniel Nylund

Katso tuoreempia kirjoituksiani; [Teoblogi](#)

”Ainoa mies, joka käyttäytyi kohtuullisesti oli minun räätälini. Hän otti mittani uudestaan, joka kerta tavatessamme. Kaikki muut olettivat että kerran tehdyt arviot minusta ovat aina pätevät ja olettavat joka kerta tavatessamme että minä sovin aikaisempiin mittoihin.”

George Bernard Shaw

Tänään juttelimme hoitoalan koulutuksessa olevan ihmisen kanssa, joka on kuukautta ennen loppunäytöskoeattaan luhistunut uupumuksen alle. Hän on ollut täällä muutaman päivän lepäämässä.

Testitilanteissa, jossa on paljon ihmisiä, hän saa rajuja paniikkihäiriöitä ja menee ihan lukkoon. Hän ei kuitenkaan aio luopua ammattipätevyydestä, jota lähti koulutuksella hankkimaan. Vaikka koulutuksessa on keskitytty vain tekniikkaan, ammattivarmuuteen, itseluottamukseen jne, hän kokee että hänellä on oikeasti jotain annettavaa alansa hoitajana. Hän on saanut asiakkailtaan hyvää palautetta, eikä ole paniikissa silloin kun kokee asiakassuhteessa olevansa vapaa panemaan persoonansa ja vilpittömän välittämisensä likoon.

Etsimme yhdessä lauseita, joihin tiivistyisi hänen sydämensä pohjavirta, ja joiden muistamisella hän voisi selvittää testitilanteessa. Yksi kolmesta sisäisistä muistutuksista oli:

”Epävarmuus herkistää minut huomaamaan enemmän.”

Riemastuin kun kuulin sen. Jos hän katselisi epävarmuuttaan ja arkuuttaan saamansa koulutuksen arvojen valossa, hän pitäisi sitä oireena pätemättömyydestä ja ammattitaidottomuudesta. Sen arvomaailman mukaan hänen pitäisi heti mitätöidä itsensä. Voiko keksiä tehokkaampaa tapaa lukita luovuutensa ja herkkyytensä? Hänelle oli suuri helpotus oivaltaa että epävarmuus hoitotyössä ei olekaan oire pätemättömyydestä, vaan avain herkkyyteen. Epävarmuus pitää hänet pätevoitymisen jälkeenkin jatkuvasti avoinna uuden oppimiselle.

Tunsin hänen oivalluksensa tutuksi. Olen oppinut olemaan huolissaan itsestäni, kun astun johonkin keskusteluun tai ryhmätilanteeseen rutiinin ja pitkän kokemuksen savijaloille rakennetulla varmuudella.

”Antaa tulla vaan. Ette te pysty minua yllättämään.”

Joskus putoan tähän ammatilliseen varmuuteen ihan väsymystäni. Olen kuitenkin oppinut herättämään itseni siitä. Kun tapaaminen tai ryhmä on alkamassa, yritän viime hetkellä rikkoa itsessäni kaiken varmuuden ja asiantuntevuuden. Ei se sitä tarkoita, että yrittäisin ajaa itseni täydelliseen paniikkiin. Minä yritän oppia luottavaisesti lepäämään epävarmuuden tilassa.

Mitä minä sillä tarkoitan? Vaikea selittää. Jos yritän antaa luottavaisuudelle lisämääreitä ne tuntuvat vain rajaavilta ja köyhdyttäviltä. Voinko edes erottaa onko luottamus tunne, valinta, asenne, rationaalisen päättelyn tai arvioinnin tuote vai mitä.? Kaikkea tätä, mutta ei kuitenkaan vain mitään niistä.

En saa luottamista määritelmällisesti näppeihini, enkä myöskään kokemuksellisesti täysin hallintaani. Vaikka periaatteessa valitsisin luottavaisen perusasenteen kaikkiin ihmisiin, luottavaisuus kuitenkin aina yllättää sekä poissaolollaan että läsnäolollaan. Minulla on aiemmin ollut taipumus panna ihmisiä tilille sellaisista sanavalinnoista kuin:

”Minä vain menetin luottamukseni. Luottamukseni katosi jne.”

Olen haastanut vastuullisuuteen tarkentamalla:

”Sinä siis lakkasit luottamasta. Vai?”

Nyt koen, että kysymykseni on ollut joskus itseohjautuvuuden yliarviointia.

Toki meidän on otettava vastuu ainakin siitä luottamuksesta joka on valittua asennetta. Jos minä lakkaan luottamasta sinuun, se ei merkitse, että sinä olet epäluotettava.

Luottamuksen kohteena olemisessa on jotain lahjan tuntua, mutta niin voi olla myös omassa luottavaisuudessa. Joskus se herää, syntyy tai tulee esiin houkutelukseksi, ilman minun tietoista valintaani tai siitä huolimatta. Tuleeko se siitä, mitä itsessäni tapahtuu vai tuleeko se toisesta? Syntyykö se meidän välillämme? Mitä enemmän ajattelen sitä, sitä vähemmästä olen varma.

Oletan, että luottavaisuus, rento ja levollinen olotila, on lapsen luonnollinen ja itsestään selvä olomuoto. Mutta jos lapsen kokemukset maailmasta, johon on syntymässä tai jo syntynyt, ovat uhkaavan tuntuista, kovaäänisiä tai väkivaltaisia, hän reagoi jännittymällä varautuneeseen ja suojautuvaan asentoon. Elämän ensimmäiset pelästysreaktiot voivat tarpeeksi usein toistuttuaan imeytyä perusvarauksellisuudeksi. Miten sellainen ihminen koskaan oppii luottamaan? Toisaalta siihen tarvitaan varmaan hänen oma halunsa, mutta toisaalta jonkun täytyy olla tarpeeksi sisukas, sitkeä ja uskollinen omassa luottavaisuudessaan ja luotettavuudessaan, jotta luottamuksen esteet vähitellen avautuisivat.

Eli luottavaisuuden eväät ovat eri ihmisillä erilaiset. Mutta sekään ei ole perinnöllistä. Se vain tarkoittaa sitä, että joillakin meistä on ollut enemmän luottavaisia ja luotettavia ihmisiä ympärillään kuin toisilla. Joskus luottamus ja luottamattomuus muistuttaa influenssavirusta. Kun yksi siihen sairastuu, melkein kaikki ympärillä saavat siitä tartunnan.

Entä jos olen menettänyt luottamukseni Jumalaan? Silloinhan turvallisuus on paljon enemmän kiinni siitä kehen luotan ihmisten maailmassa. Vai?

Monet valitsevat motokseen sen, ettei kannata luottaa kehenkään muuhun kuin itseensä. Näin tehdessään he kuitenkin luottavat siihen aika suureen joukkoon, joka on tullut samaan johtopäätökseen. Kukaan ei tietenkään myönnä imitoineensa asennettaan keneltäkään toiselta. Sehän paljastaisi koko sloganin “minä luotan vain itseeni” surkuhupaisaksi pilaksi, pelkäksi virkseksi, joka on tarttunut ajan hengestä.

Entä luottamus asiantuntijoihin? Hallitsemattoman ja yhä monimutkaistuvan elämän keskellä on kuitenkin eri alojen asiantuntijoita, eksperttejä, jotka tietävät ainakin yhdestä asiasta enemmän kuin minä. Ongelmien tullessa minun täytyy vain uskaltaa valita tietyn alan lukuisista asiantuntijoista se, johon itse sijoitan luottamukseni. Miten tämä valinta tapahtuu? Uskallatko sinä olla niin “yksilöllinen”, että valitset vakavasti sairastuttuasi asiantuntijan, johon kukaan muu ei

tunnu luottavan? Tuskin. Jos et mene sen luokse, johon useimmat tuntuvat luottavan, sinä menet sen luokse, johon, joku sinun mielestä hyvin luotettavan tuntuinen ihminen luottaa. Vai?

Luottamuksemme johonkin näyttää tässäkin tapauksessa olevan jonkun toisen luottamuksen herättämä.

Kuka meistä uskaltaisi luottaa Jumalaan, hänen rakkauteensa ja hyväntahtoisuuteensa kaikkia ihmisiä kohtaan, jos kukaan muu maailmassa ei siihen luottaisi? Kuka meistä uskaltaisi luottaa sellaiseen Jumalaan, jos emme tuntisi ketään, jolla on sama luottamus? Kysymys on hypoteettinen, koska useimmat meistä tuntevat ainakin jonkun, joka tuntuu luottavan ehdottomasti anteeksiantavaan Jumalaan. Ainakin olemme kuulleet että sellaisiakin ihmisiä on. Yritätkö sanoa että luottamus Jumalaankin on aina jonkun toisen ihmisen herättämä? En, mutta myönnän ainakin itselleni, kuinka tärkeää minulle on ollut, että tunnen ihmisiä joiden luottamus Jumalaan on ollut omaani vahvempi.

Tunnen vain yhden, jonka luottamus Jumalaan rakastavana Isänä on kestänyt ilman kenenkään ympärillä olevan ihmisen tukea. Hänkin kuoli *miksi*-kysymys huulillaan: ”*Isä, isä, miksi minut hylkäsit?*” Siitä huolimatta hän lopuksi sanoi luottavaisesti: ”*Sinun käsiisi minä annan henkeni.*”